

**Aan: College B&W van de gemeente Rotterdam,
burgemeester Schouten, wethouder Simons, Gemeenteraad, Wijkraden, Stad**

Per e-mail

Datum: 30 april 2025
Onderwerp: ORR-advies aangaande het concept Wijziging Verordening inspraak, digitale meningspeiling, burgerinitiatief en referenda, ook te betrekken bij Wijk aan Zet M2404-1809 - 25bo004766

Geacht College van B&W, beste Carola en Robert,
Beste gemeenteraad, wijkraden en stad,

Hierbij delen wij ons advies aangaande het concept *Wijziging Verordening inspraak, digitale meningspeiling, burgerinitiatief en referenda*, zoals gevraagd in de brief van wethouder Simons van 14 april 2025. Ons advies is breed geadresseerd, maar richt zich in het bijzonder tot wethouder Simons, als verantwoordelijk wethouder van Wijk aan Zet en Participatie, en tot de burgemeester, die op grond van artikel 170 lid 1C van de Gemeentewet toeziet op de kwaliteit van procedures rond burgerparticipatie.

Herstel van vertrouwen als fundament

Wij hadden dit advies graag eerder in het proces uitgebracht, maar het ontbrak ons helaas aan tijd om ons advies zorgvuldig op papier te zetten. Dat we dit zorgvuldig en compleet willen doen, geeft aan hoe ongelooflijk belangrijk dit onderwerp voor ons is. De wijziging op de verordening vloeit direct voort uit de Wet versterking participatie op decentraal niveau. De diepere bedoeling van deze wet is het herstel van vertrouwen tussen mens en overheid. Het legt bij wet vast dat het decentraal bestuur inwoners in staat stelt te participeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. In tijden van wantrouwen en klachten is dit in onze beleving van levensbelang.

Het [adviesrapport van de Commissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde](#) benadrukte dat er een causaal verband is te leggen tussen vertrouwen in de overheid en de kwaliteit van (het proces van) zeggenschap en inspraak. Ook de Nationale Ombudsman wees hier recent op in zijn [rapport, waarin zeggenschap en inspraak van inwoners in de Wet maatschappelijke ondersteuning is onderzocht](#). De ombudsman concludeert dat inwoners weinig invloed en regie ervaren in het proces van aanvragen, waardoor de afstand tussen overheid en inwoner onnodig groeit.

De rol van ORR bij de versterking van de democratie

Zoals u weet is bijdragen aan het herstel van vertrouwen tussen mens en overheid voor ORR een fundamenteel goed. Wij geloven dat dit direct bijdraagt aan het versterken van de democratie. De [VN resolutie van 17 december 2024](#) onderstreept de rol van ombudsmannen hierin.

ombudsman
rotterdam
rijnmond

Bezoekadres

Batavierenstraat 15-35
3014 JH Rotterdam
5e etage

Contact

0800-0802 (gratis)
info@orr.nl

Instagram

@orr_geeftgehoor

LinkedIn

ORR_geeftgehoor

Facebook

Ombudsman
Rotterdam-Rijnmond

Een sterke democratie begint met sterke en kwalitatief hoogstaande participatie. ORR deed al eerder een aantal observaties en aanbevelingen op dit onderwerp. Ook is het thema zeggenschap en inspraak regelmatig onder de aandacht gebracht in rapporten van Kinderombudsman Rotterdam-Rijnmond.

Ondanks tal van initiatieven en beleid ontvangen we bij ORR regelmatig klachten van Rotterdammers die geconfronteerd worden met besluiten van de gemeente die voor hen grote gevolgen hebben. In veel gevallen is de klacht dat de gemeente beslissingen neemt zonder naar haar inwoners te luisteren en hen serieus te nemen. Als onafhankelijk (be)hoeder van behoorlijk bestuur nemen wij klachten serieus, hanteren wij onze [Ombudsbril](#) als vetrekpunt en zoeken we naar structurele oplossingen.

De ZIMM-conferentie als spiegel

In dat kader organiseerden we op 22 mei 2024, in samenwerking met de gemeente, een ZIMM-conferentie. Waarbij ZIMM staat voor Zeggenschap, Inspraak, Meepraten en Meebeslissen, samengebracht in één werkwoord: zimmer. Voor ons is dit een meer passende benaming voor participatie. Deze conferentie kwam voort uit een onderzoek dat wij uitvoerden naar aanleiding van vijf casussen rondom de kwaliteit van participatie in onze stad en fungeerde ook als klachtafhandeling van de casussen:

- 1) Het inkorten van tramlijnen 4 en 8
- 2) De oeververbinding De Esch
- 3) Plaatsing van containers Noordeinde
- 4) De toekomst van luchthaven Rotterdam The Hague Airport
- 5) De vergroening van de Hofbogen

Instrumenten voor beter zimmer

Ter voorbereiding op de ZIMM-conferentie verzamelden, schreven en maakten we veel materiaal over dit onderwerp. Dit deden wij om helder te maken dat zimmer zowel [moet](#); bij wetten geregeld, als [moed](#); de morele verplichting dit zorgvuldig te doen. ORR introduceerde onder meer de ZIMM-wipwap. Doe je het goed dan levert het gekwadraterde lol op. Doe je het niet goed, dan krijg je gekwadraterde ellende, omdat mensen je simpelweg nooit meer vertrouwen. Ook lanceerden we tijdens de conferentie onze [Ombudslat](#). Deze bouwde voort op de [handleiding met waarborgen voor goed zimmer met kinderen](#).

Belangrijke adviezen en aandachtspunten bij de conceptwijziging

U zult, gezien al het bovenstaande en onze eerdere inspanningen op dit onderwerp, begrijpen dat wij een hele sterke verantwoordelijkheid voelen als het gaat om ons advies op het concept Wijziging Verordening.

Vooruitlopend op dit advies leverden wij eerder al input, waarvan een deel reeds is genoemd in deze brief. Aanvullend vatten wij hieronder al onze adviezen van toen en nu samen:

- We bevelen aan om de Leeswijzer meer in te richten als een praktische Memorie van Toelichting, waarbij ook aandacht is voor succesvolle ZIMM-trajecten en geleerde lessen uit het verleden. Geef de vernieuwde verordening hiermee een Rotterdamse ‘hartslag’.
- Zoals eerder genoemd is de diepere bedoeling van een vernieuwde verordening: herstel van vertrouwen in de overheid door verbetering van de kwaliteit van zeggenschap en inspraak. Laat dit nadrukkelijk terugkomen in de Leeswijzer en maak duidelijk hoe verbetering ook iteratief wordt geborgd.
- We missen een realistische en meer zelfkritische blik op de Rotterdamse situatie en hoe deze verordening daadwerkelijk gaat bijdragen aan een substantiële verbetering. Waar staat Rotterdam nu, wat gaat goed, wat niet? Maar vooral hoe wordt de afstand tussen stad en straat, tussen leef- en systeemwereld en tussen mens en overheid kleiner mét de inzet van dit instrument? En hoe past dit instrument bij andere acties en beleidsplannen om het vertrouwen te herstellen?
- Kinderen worden wederom niet expliciet benoemd. Wij vinden het belangrijk dat expliciet benoemd wordt dat de verordening ook van toepassing zal zijn op zinnen met kinderen, omdat uit de praktijk blijkt dat ze anders vaak vergeten worden. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben in het kader van de Wet versterking participatie op decentraal niveau een [handreiking voor lokale overheden](#) gepubliceerd hoe kinder- en jongerenparticipatie vorm te geven. ORR vraagt om in de toelichting op de Verordening expliciet naar deze handleiding te verwijzen.
- Specifiek missen we de link met de wijkraden en de Omgevingswet, waar participatie in de kern verankerd zit. De [Wijkraden hebben in hun verordening een formele en officiële participatie-rol in onze lokale democratie](#). Zij zijn de oren en ogen van de wijk, [maar missen voet en vuist](#). Daarom de oproep om deze ORR-brief over de conceptwijziging te betrekken bij uw politieke besprekingen over het vervolg van Wijk aan Zet en de wijkraden. De Omgevingswet verplicht participatie op allerlei zaken die gebeuren in de stad, zoals ook te lezen valt in de [brief van het College van B&W van 22 april](#). De Wijkraden hebben al aangegeven dat zij graag ook over wijkoverstijgende en stedelijke vraagstukken een meer stevige inspraak en zeggenschapspositie zouden willen hebben. [Vanuit de Omgevingswet is de gemeente al verplicht om op stedelijke vraagstukken participatie toe te passen](#). Het zou dan ook logisch zijn om de Wijkraden hier een plek in te geven. Aanvullend herinneren we u ter inspiratie nog aan de [notitie “Op de Buhne”](#), besproken in de commissie BOFV op 28 maart 2024, met daarin kansen en verbetervoorstellen.

- We missen de samenhang met andere gemeentelijke lijnen en thema's, zoals sprokkelbudgetten/plekken van waarde onder meer in relatie tot het Right to Challenge.
- We zijn een warm pleitbezorger voor een centrale afdeling Lokale Democratie binnen de gemeente die alle expertise heeft en zowel proces als inhoud goed bewaakt.
- Wij denken dat klachten, bezwaren, onrust, polarisatie en strijd zoveel mogelijk voorkomen kan worden als het goede ZIMM-proces aan het begin wordt ingezet. Dat begint bij een praktische en begrijpelijk geschreven verordening (op B1 niveau): toegankelijk en leesbaar voor iedereen, ook voor mensen die niet snel zullen zimmeren.
- Bij ORR ontvangen we zeer regelmatig klachten over het proces rondom inspraak en zeggenschap. Denk bijvoorbeeld aan: de ligplaatsen van asielschepen, muurschilderingen, opheffing van buslijn 44, de wateratlas, herinrichting van Heijplaat en de omgevingsvisies. Geef actief aan wat mensen kunnen doen als ze een klacht hebben over het proces van zeggenschap en inspraak: dat ze een klacht kunnen indienen bij de gemeente en vervolgens, indien nodig, bij ORR terecht kunnen.

Tot slot

Wij kijken erg uit naar de consultatie(ronde) die nu start. We hebben allemaal immers hetzelfde doel, te weten dat de Rotterdamse participatieverordening een goede plek krijgt en een grote bijdrage gaat leveren aan het versterken van onze lokale democratie. En daarom zien zij onze adviezen graag herkenbaar terug in de Leeswijzer.

Wij zijn natuurlijk bereid om deze brief met bijlagen (via de links* in de brief) mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Marianne van den Anker
Ombudsman Rotterdam Rijnmond

* Via rechtermuisknop hyperlink openen in nieuw tabblad